

har at sige, beder jeg betragtet blot og bart som min personlige Mening, thi der har været meget forskjellige Meninger derom blandt mine Vælgere. Hvad Sagen angaaer, skal jeg udtale, at jeg ønsker Tilstanden i Et og Alt tilbage til, hvad den var den 5te April 1855, og ikke alene dette, men jeg ønsker, at den Tilbælselse, der er givet Sparekasserne til at tage, jeg troer 5 pCt. Renter, kunde blive nedsat til 4 pCt. Saaledes som Stillingen var den 5te April 1855, i Forbindelse med det, jeg sidst omtalte, vilde Tilstanden blive, at der ikke var tilladt en høiere Rente end 4 pCt. for de Ublaar, som gjælde for Almue i Almindelighed. Jeg troer, at man forveksler meget tvende Ting, og det er: Pengemarkedet i det Store og Pengemarkedet i det Smaa. Man siger, at det falder saa ganske sammen, at det er saa aldeles eens; men det er efter min Betragtning en aldeles vrang Fremstilling. Pengemarkedet i det Store er det at sælge Actier, Statspapirer, Bærler o. s. v.; Pengemarkedet i det Smaa er, at den ene Nabo laaner af den Anden. Dertil kommer desuden det, at de Folk, som i Almindelighed paa Landet laane Penge ud, have en vis Modbydelighed for at faae deres Penge satte ud i den store Verdensomsætning. De ville ikke have dem i Forbindelse med Pengemarkedet i det Store, saa de komme ikke i den Grad til at staae i Forbindelse med hin, som man er tilbøielig til at antage. Det er Grunden til, at tvende stik modsatte Anskuelse gjøre sig gjældende, den ene, naar man seer Sagen fra oven, og den anden, naar man seer Sagen fra neden, som jeg troer er den sande Tilstand. Jeg skal dernæst gaae over til, hvordan jeg egentlig betragter denne Sag, det vil sige, forsaavidt man har omtalt den fra Frihedens Standpunkt. Man siger, det kan fra Frihedens Standpunkt ikke gaae an at fastsætte Rentefoden. Jo, jeg troer, det kan meget godt gaae an; thi naar vi betragte vor Stilling her, hvad er saa vort Arbejde? Saa er det en Række af Evangslove, hvorved vi begrænde Friheden, og Friheden, rigtigt betragtet, troer jeg kun kan gjælde i den Forstand, at der ved Valgloven er givet os fri Forlov til selv at vælge de Mænd, der komme til at give de

Love, som vi siden komme til at lyde. Det troer jeg er den egentlige Betydning af Friheden. Jeg skal dernæst gaae over til at vise, hvorledes Sagen stiller sig for mig med Hensyn til dens Virkning. Jeg betragter det saaledes, at, hvis Folk i det Hele, Alle som Een, vare, som de burde være, mere fuldkomne, saa var enhver Evang en Utning; men det er, som vi Alle vide, ikke Tilfældet. Jeg vil nu først betragte, hvordan det seer ud i de lavere Classer, dem nemlig, hvorfor jeg ønsker den bundne Rentefod. Der betragter jeg det saaledes, at der er en vis Sygdom tilføede. Jeg skal søge at betegne den ved Navn; den hedder Overspeculation eller Svindelsyge; den hedder Modesyge eller altfor store Fordringer til Livet; den hedder Magelighed eller en Slags Ulyst til at arbejde altfor strengt. Dette forvolder ofte, at En og Anden kommer til at trænge til Penge; den bundne Rentefod virker derhen, at han ikke kan faae alle de Penge, han ønsker; men det er ogsaa ligemeget; thi der er et andet Middel til at hjælpe sig ud deraf, naar man kommer i Forlegenhed. Jeg har selv anvendt det; det er at arbejde og spare. At laane og stifte Gjæld og desuden holde sig tilbage fra det, man ikke synes saa godt om, det virker hen til, at man beholder sin Eiendom og bliver saa forgjældet, at man ikke er Eier af, hvad man har, og det andet Middel til at modarbejde det med virker hen til, at Personen ikke bliver fordærvet, og til Slutning, at han kommer til at arbejde sig op. Jeg skal nu gaae over til den anden Side; det er dem, som laane Penge ud. Ja, der er desværre ogsaa en vis Sygdom tilføede. For at betegne den, vil jeg med et Ord omtale den Grundlov, som idetmindste burde være Grundloven for alle Forfatninger. Jeg troer nok, man tør nævne den her, skøndt det er i Fredstid, det er Biblen. Jeg skal ikke saa ganske nøie anføre dens Ord, men Meningen, troer jeg, skal være den, at, naar Folk have Penge tilovers, saa maae de ikke tage høiere Rente, end deres Næste kan være tjent med at give; desuden have de som oftest de Førstes Sygdomme tillige. Naar vi nu sammenholde disse tvende Ting og spørge, om det er gavnligt for Staten og Samfundet at give Rentefoden